NAM THỨ MƯỜI HAI — SỐ THU 2281

DEPOT LEGAL

MỖI SỐ : 0$02

NGÀY THỨ NĂM 23 OCTOBRE 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE No 2805

	HANOI							
	Bản đủ hạng nhất, có mục lục, đóng bìa cẩn thận	Bản đủ hạng nhì, đóng bìa cẩn thận	Gửi cho đến nhà	Gửi cho Giấy thép	Bản tốt, Trang kẻ sẵn	Nam kỳ và ngoại quốc thuộc địa Pháp	Ngoại quốc
Một năm.	6$00	6$00	6$30	6$30	6$60	12$00	
Các tổng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»	
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00	
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00	
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00	

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : B. H. SOHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-KẾ-NINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m 035 de large.

Tarif	*Une seule insertion.* . . .	0$30 le cm
	Par contrat annuel	
	Par centimètre et par insertion.	0$18 le cm
	Réclame dans la 1re page. . . .	2$ la ligne
	Annonces judiciaires et légales.	1$50 le cm

On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái tục sùng bái văn-sĩ ở nước Pháp

Mới đây cụ Anatole France tạ thế, người nước Pháp đều tỏ lòng thương tiếc, lễ tống chung rất là to tát trọng thể, các ông Hàn-lâm, các quan tổng-trưởng đều đến dự lễ và có cử đại-biểu đọc bài điếu tang; các báo-quán công-bố tin buồn ở trên báo chương, các lân-quốc đều gửi điện-tín sang tri điếu, hình như có một nhà văn-sĩ như cụ, là một của báu trong đời, mà khi còn khi mất, thật có quan-hệ đến mệnh-mạch trong một nước.

Một nhà văn-sĩ thật là ngục trần chân trắng, không trước vì, không quyền thế, không tiền nghìn bạc vạn, không ân oai họa phúc được với ai, mà được cả nước ca-tụng sùng bái, cái đám tang lại có phần long-trọng hơn các vị công hầu. Làm sao mà người Pháp sùng trọng thương tiếc những nhà văn-sĩ trừ danh như thế, là vì những nhà văn-sĩ ấy có công học-vấn, có tài văn-chương, có cái tâm huyết ưu thời mẫn thế, lại khéo mượn được ngòi bút hùng hồn thuần nhã, mà phát minh ra những tân lý tân-thuyết, để mở-mang trí thức cho dân, hoán tỉnh tinh-thần cho nước, nhờ về cái công trước-thuật và cái sức hô-hào của các nhà văn sĩ, mà công-lý mới xương-minh, quốc hồn mới chấn khởi, nước Pháp mới thành ra một nước lý-tưởng giàu, văn-học thịnh, giúp đỡ cho sự tiến-hóa rất là mau, không những là lập thành được một nền nước giàu mạnh văn-minh, chiếm cái địa-vị cao trọng ở trong thế-giới mà về tư tưởng, về học-thuật đều đủ làm gương tốt cho các nước theo. Ở nước Pháp thực-nghiệp nghệ gì cũng trọng, công-học, thương-học, y-học, luật-học, binh-học, nông-học, cho đến trăm nghề trăm nghiệp đều có cái địa-vị cao quí ở trong xã-hội, thế mà người trong nước vẫn sùng bái tôn trọng các nhà văn-sĩ, chẳng phải là cảm nhớ cái công nghiệp của các nhà văn-sĩ đối với dân đối với nước to tát lắm dư? Công-nghiệp của nhà văn-sĩ càng to, thì giá-trị của nhà văn-sĩ càng qui, giá-trị của văn-sĩ càng qui, thì quốc-hoa lại càng tươi tốt, quốc-túy lại càng vững-vàng, mà văn-minh lại càng tiến-bộ; người nước Pháp sùng trọng văn-sĩ là vì các lẽ ấy, chớ có phải chỉ vì quí chuộng văn-chương, mà sùng bái các nhà văn-sĩ đâu.

Nhân đây ta thử xét xem văn-chương của nước nhà, văn-sĩ của nước nhà, và cái tâm-lý của quốc-dân đối với các nhà văn-sĩ. Văn-chương là gì? là lời nói xếp đặt có thứ tự, có khuôn phép, tư-tưởng đã rộng xa, nghĩa lý lại minh sướng, đọc rất sướng miệng, nghe rất êm tai, chôn vào óc, thấm vào lòng, cảm phát được tinh thần, hưng khởi được chí khí, cái thế lực văn-chương, cảm hóa nhân tâm rất là sâu, chuyển đi phong tục rất là chóng. Nước ta xưa kia theo học chữ nho, thủ sĩ chuyên dùng văn-chương, tức là văn-chương cử nghiệp, ngoài ra thì ca thi từ khúc, gọi là văn-chương du-hý, câu đối, văn trường, văn bia gọi là thủ ứng. Văn-chương ấy đã ít quan hệ đến tư-tưởng kiến-thức, it bổ ích đến thế-đạo nhân-tâm, mà lại làm bằng chữ nho, thì cũng không phổ-thông ở trong nước được. Những người theo học nghề văn-chương, không cần phải kiến văn cho rộng, tư-tưởng cho mới, quốc-kế dân-sinh không cần phải nghiên-cứu, nhân tình thế cố không cần phải am hiểu, chỉ nhớ cho nhiều sách, đọc cho nhiều văn cũ, rồi theo lề lối, mà khéo xếp đặt lại thành bài. Cũng có người chí-khí rộng xa, thoát được ra ngoài khuôn sáo, hoặc là mượn văn-chương để ngụ tâm sự, phong hoa tuyết nguyệt, tả cảnh thật là bóng bẩy, u sầu ức uất, tả tình thật là thảm-thắm, đem đọc những bài gọi là hứng văn kiệt-tác của mình, tuy có vui tai sướng miệng, mà về thực-tế, thì phần nhiều không có ích-lợi gì.

Nói thực ra thì văn-chương của nước ta xưa kia, chỉ là cái mồi lợi lộc, cái thú phong lưu của riêng từng người, chứ chưa có cái quan-hệ mật thiết gì đến quốc-dân cả, như thế thì quốc-dân đối với văn-sĩ làm gì sinh được mối cảm tình, mà khi sống thì sùng bái, khi chết thì ca tụng, như là những nhà văn-sĩ trứ-danh ở bên nước Pháp.

Ở nước ta bây giờ, chữ quốc ngữ đã gần phổ-thông, cái phong-trào chấn hưng quốc-văn đương thịnh hành, chính là buổi người mình đương khởi hương khẩn nguyện, cầu có nhiều văn-sĩ ứng thời mà ra, có nhiệt thành, có khí phách, đem học-vấn mà phát làm văn-chương, để bồ não nuôi hồn cho người trong nước. Những người có học lực, có văn tài, muốn chiếm lấy cái địa-vị văn-sĩ Việt-Nam, tưởng cũng nên theo dấu các nhà văn-sĩ phương Tây, khua chuông gõ mõ, làm tiên-phong hướng-đạo cho quốc-dân. Tuy ở một nước bán khai như nước ta bây giờ, học thức còn eo hẹp, văn-chương mới phôi thai, đã dám mong đâu có những bậc đại văn-sĩ như ở các nước văn-minh tiên tiến, nhưng nếu có học lực, có văn tài, mà lại thật có nhiệt-thành nghĩ đến đồng bào tổ-quốc, mượn văn-chương mà truyền bá tư-tưởng, hoán khởi tinh-thần cho quốc nhân, thì cũng đủ làm một bậc tiên tri tiên-giác cho một dân-tộc. Nhà văn-sĩ đã có công đức to lớn với quốc-dân thì quốc-dân đối với văn-sĩ, mối cảm tình tất cũng thâm thiết, mà không đến nỗi thờ ơ nhạt nhẽo như nay.

H. T. B.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 22 Octobre 1924

Cái văn-đề vị ăn thức dùng đất đỏ ở nước Pháp

Quan Herriot tiếp kiến các hội liên hiệp buôn bán các thức ăn Nội có nói chánh-phủ sẽ lo lòng tán-trợ việc đem thịt mới nhập-cảng, chánh-phủ đương soạn một cái chương trình giảm giá các chất bón, và khuyến khích việc đánh cá. Ngài lại bày tỏ về mọi phương sách hiện đã thi-hành cùng mọi phương sách của chánh-phủ định thi-hành để trừ tình việc vận tải và việc phân phát các thực phẩm cho được nhanh chóng. Ngài khuyên các hội nên kiếm cách giảm giá các thực-phẩm tối yếu.

Bộ canh-nông đã mở một sở coi về các thứ ngũ cốc dùng làm bánh được.

Việc chính-trị nước Đức

Nghị viện bầu-quốc Prusse cũng giải-tán. Ngày 7 décembre sẽ bầu-cử nghị-viện bầu-quốc và nghị-viện trung-ương. Chánh-phủ có lời tuyên-cáo mọi lẽ lại làm sao phải giải-tán nghị-viện và nói trong nghị-viện nay mai các đảng nên đồng tâm hiệp lực với nhau để theo đuổi các việc đương làm. Nhưng người về các đảng qua-kích chớ nên để cho vào nghị viện.

Cái chương trình Dawes

Quân trú-binh Pháp ở Karlsruhe và Mannheim đã rút về.

Việc bầu cử ở nước Anh

Ông Curzon công-kích dữ-dội cái chánh sách của tòa nội-các đối với nước Nga.

Ai-cập với nước Anh

Zaglioul Pacha tới Ai-cập được hoan-nghênh. Zaglioul Pacha có nói: không khi nào chịa để cho đất Soudan phân rẽ không thuộc về Ai-cập.

Cavite, ngày 22 Octobre 1924

Việc bầu-cử tổng-thống Hoa-kỳ

Tin Nashville (Hoa-kỳ) — M. Davis là người ứng cử của đảng dân-cầu hôm nay mới cậy công-nhận một lần đầu là ông nguyên-lão nghị-viện Lafollette có thể được phiếu bầu của từ 6 đến 8 châu, ưng đảng dân-cầu không sợ.

Khí-cầu Shenandah của Hoa-kỳ

Tin Takoma, 19. — Khí-cầu Shenandah đã khởi-hành ở Lewis hồi 3 giờ 15 chiều hôm nay. Khí-cầu trở về sân Fergo.

Nước Nhật-bản mua nhiều chất nitrogène quá

Tin Hambourg, 19. — Nước Nhật mua chất nitrogène (chất đạm khí) ở nước Đức nhiều quá, xưa nay chưa bao giờ mua nhiều đến thế. Các tàu khởi hành ở Hambourg, Brême và Emden phần nhiều là chở chất ấy. Không biết nước Nhật có ý gì không.

Người Trung-hoa ở Phi-luật-tân

Tin Manille. — Cái loạn bài trừ người Trung-hoa đã dẹp yên.

Ông Joseph Caillaux

Tin Paris, 19. — Ông Joseph Caillaux đi đưa đám cụ Anatole France, có một viên thanh-tra cảnh sát đi kèm.

Hội Ku Klux Klan ở Hoa-kỳ

Tin Worcester. — 88 người nêm đá vào mấy cái xe ô-tô, và đánh những người ngồi trong xe ấy, là những người đi dự nội-đồng Ku Klux klan.

Tin Trung-hoa

(Điện-báo Reuter)

Trương-tác-Lâm với linh sự-đoàn

Bắc-kinh, 9 Octobre. — Trương-tác-Lâm đáp lại lính sự đoàn có nói nếu quân của Trương đánh kinh thành, thì Trương sẽ hạ lệnh cho các tướng kiểng khu của lính-sự đoàn ở không đánh. Trương cũng biết rằng Bắc-kinh có nhiều chỗ khác có những nơi cổ-tích. Nay muốn bảo tồn các nơi cổ-tích ấy, chỉ có một cách, là điều-đình cho Tào-Côn và Ngô-bội-Phu bỏ Bắc-kinh mà đi nơi khác mà thôi.

Mặt trận Sơn-hải-quan

Bắc-kinh, 9 Octobre. — Ngô-bội-Phu và bộ tham-mưu sẽ đi đến mặt trận.

Bắc-kinh, 9 Octobre. — Chiều hôm nay có công-văn nói quân Bắc-kinh thắng trận ở Sơn-hải-quan, và quân Phụng-thiên lùi.

Thượng-hải 9 Octobre. — Cứ theo như tin của Nhật ở Phụng-thiên gởi đến, thì quân của Phụng-thiên đã vào Sơn-hải-quan.

(Tin này trái hẳn với công-văn của Bắc-kinh).

Thượng-hải, 9 Octobre. — Cứ như tin của người ngoại-quốc ở Sơn-hải-quan gởi đến, thì quân Trực-lệ bị thất bại dữ dội.

Đông-kinh, 9 Octobre. — Ở Phụng-thiên có tin đến nói rằng quân Phụng-thiên đánh quân Trực-lệ phải bỏ chạy đến Tấn-hoàng-đảo, và đã chiếm được sơn hải-quan cách hôm nay.

(Vô-tuyến-điện Cavite)

Việc Quảng-đông

Việc Hương-cảng 19. — Một toán 50 người Anh tựa đạn Ấn-độ có đã sáng ống đạn đã được đã đi Quảng-châu. Lính ấy sẽ đóng ở Sa-điện để bảo hộ quyền lợi của nước Anh.

VĂN UYỂN

Đêm thu trông giăng và hoa

Tâm tìm cười ai đấy bởi mình?
Cười ai cười nụ suốt năm canh?
Hay cười chị nguyệt riêng tình với...
Nguyệt nguyệt hoa hoa lắm vẻ xinh.

. . . . . .

Nguyệt nguyệt hoa hoa lắm vẻ xinh,
Trêu người lẽ thử lúc đêm thanh.
Chơi hoa nào biết, thu đâu lá!
Nợ nguyệt này, hoa với lại mình.

Thực-tú, Ng-mậu-Lâm.

Phong rao

Nhớ anh gan ruột rối bời,
Thương em sao nhẫn lấy lời non sông.
Tuy rằng anh bắc em đông,
Ở nhà em vẫn một lòng cùng anh.

Càng đi thăm thẳm non xanh,
Thiếp về vò võ một mình thư song.
Có chồng mà cũng như không,
Còn deo lấy kiếp mà hồng làm chi?

Tiếng ai rêu rĩ đêm khuya,
Nghe ra như oán nỗi gì phải không?
Hay là ngận kiếp má hồng,
Toan đem mệnh bạc than cùng giời [xanh.

Phất phơ gió đập cành manh,
Một mình em đứng vin cành hoa mai.
Nhìn hoa chạnh nhớ đến người,
Nhớ người trí-kỷ vội dời chân đi.

Nhiều tiền lắm bạc làm chi,
Ở tàn chẳng có nhân-nghĩ ai yêu?
Lắm cô trông thật mĩ miều,
Xem trong nết ở có chiều chua ngoa.

Phương-khôi, Đỗ-xuân-Mai.

Một nhà nông-học có tiếng ở nước Pháp

Họ Lévêque de Vilmorin là một nhà nông học có tiếng ở nước Pháp, mấy đời làm nghề ấy, đến nay đã được 150 năm, dùng khoa học để cải lương nông nghiệp thực từ họ ấy khai mào ra đầu. Bây giờ thử hỏi các nhà nông học cùng là các nhà phổ học ở các nước, thì thật không ai không biết tiếng họ ấy, nay lược dịch cái lịch-sử có giá trị của họ ấy ra đây để công đồng lãm.

1) Thủy-tổ về nghề bán hạt giống ở nước Pháp — Cuối thế-kỷ thứ mười bảy những nhà làm vườn trong nước Pháp mới biết lấy hạt giống đem bán mà kiếm lợi. Vì thế các nhà doanh thương về nghề bán hạt giống mới sáng khởi dần dần, mà thương điếm xuất hiện trước nhất là hiệu *Au coq de la Foy*. Người dựng cái thương điếm ấy, tên là Pierre Geoffroy mất sớm, truyền sản nghiệp cho con gái là Claude Geoffroy. Năm 1745 kết hôn với một người qui-phái Pierre d'Andrieux, đến năm 1756, đẻ một người con gái tên là Adelaide d'Andrieux, khi có 17 tuổi, kết hôn với Victoire Levêque de Vilmorin, vì thế mà thương-điếm *Au coq de la Foy* mới sáp tay họ Levêque de Vilmorin.

2) Lịch sử Victoire Levêque de Vilmorin tiên sinh — Victoire Levêque de Vilmorin tiên sinh sinh vào năm 1746 ở địa hạt Laudrecourt, năm 13 tuổi, cha mẹ mất cả, theo người đỡ đầu là Philipe Dessoffy sang ngụ ở Paris. Khi lớn lên, tham thực-vật học và ý được mục; Ông Pierre d'Andrieux thấy tiên sinh thông minh hám học, trao truyền cho phương pháp doanh thương về nghề bán hạt giống, đến năm 1774, lại gả con gái là Adelaide d'Andrieux cho. Năm 1775, tiên sinh đọi thương điếm *Au coq de la Foy* làm thương điếm Andrieux et Vilmorin. Năm 1771 tiên sinh hiệp lực với Duchesne tiên sinh biên tập một bộ sách về việc giống cây và cuộn hạt giống, nước Pháp có sách bàn về thực-vật, có lẽ bắt đầu từ đó; đến năm 1778, tiên sinh mới in bộ sách ấy để bành-trướng. Không những là tiên-sinh cải-lương cái nghề bán hạt giống ở nước Pháp, mà lại thí-nghiệm được nhiều điều hay cho nhà nông nữa. Tiên-sinh hay giao-du với người ngoại-quốc, được đó từng báo bằng các loài thực-vật rất nhiều. Năm 1779, một nhà đại-thực-vật-học nước Mỹ, Andre Michaux sang chơi nước Pháp, được kết giao với tiên-sinh lấy làm nên-hạnh lắm, có làm qua cho tiên-sinh cây trắc và cây cao-su của nước Mỹ. Tiên-sinh được các vật tặng báo ấy, lấy làm mang rỡ lắm, mới đem giống ở các nơi phụ cận Paris. Ở nước Pháp khi ấy có hội ấy-viên nông-nghiệp và kỹ-nghệ là một hội có giá-trị, tiên-sinh được cử làm hội-viên. Tiên sinh đã dự chân hội rồi, có làm những sách bàn về phép giống rau muống và liễu-mạch, người đều lấy làm trọng. Tiên-sinh lại là người từ-thiện bác-ái, toàng bấy lâu năm, 1788, ở Paris bị nạn mưa đá, nông-sản mất hết, tiên-sinh đem hết cả hạt giống trữ tàng của công-ty ra mà cho các nhà nông, các nhà nông phải nước Pháp, rất là cảm ơn có làng tiên sinh một cái huy-chương. Và khi nào các nhà nông nắn ai có điều gì đến cần cạnh với tiên-sinh, tiên-sinh không tiếc ai bao giờ. Năm 1804, tiên-sinh mất ở Paris, thọ được 58 tuổi. Bây giờ ai qua nhà tiên-sinh chôn ở Ausnilly cũng còn cảm nhớ công đức tiên sinh mà ngậm ngùi thương tiếc vậy.

3) Lịch-sử André Levêque de Vilmorin tiên-sinh. — André Levêque de Vilmorin tiên-sinh, sinh năm 1776, là con cả của Victoire Levêque de Vilmorin tiên-sinh, và là một người học trò giỏi ở trường chuyên-môn Pontle-Voy. Khi đương đi học, thường hay đến Paris nghiên-cứu khoa-học, chữ Anh, chữ Đức đều tinh thông. Năm 1810, 1814 và 1816 tiên-sinh ba lần sang chơi nước Anh, các điều trithức về nghề nông và nghề viên-phố lại càng tinh tiến. Khi về đem những điều khảo-cứu và kinh-nghiệm học-cao cho người nước biết. Tiên-sinh điện-tra cho giống cỏ chăn của nước Anh nhiều thứ phẩm chất không được tốt, cùng với các nhà nông-học có tiếng ở nước Anh, bàn định phương-pháp cải-lương, sau đem về thi-hành ở các đồng chăn nước Pháp, thành-hiệu rất tốt. Sau tiên-sinh cùng với các nhà nông-học có tiếng như là Parmen Tier tiên-sinh, De Thonin tiên-sinh, De Bore tiên-sinh và De Poiteau tiên sinh chuyên tâm sưu-tập khảo-cứu các loài rau cỏ cây cối, làm ra *Nông-học tạp-chí*, tên là *Théâtred'Agriculture d'Olivier deSerre* (nông-học xuất-hiện rất sớm ở nước Pháp). Từ năm 1808 đến năm 1835, tiên-sinh vẫn chuyên theo việc nông-học ấy; nông-nghiệp nước Pháp cải-lương nước sau tiên-sinh rất nhiều. Năm 1814, viện nghiệp-hội ở Luân-đôn nước Anh có tặng tiên-sinh một thứ huy-chương rất quí báu, để đền công lao tiên-sinh về viên-nghệ. Năm 1817, tiên-sinh được một khu đất 400 mẫu tây (nectares) ở địa hạt Barres, mới gây giống rừng cây, lại ở nơi phụ cận lập ra *Sâm-lâm học đường* và *Sâm-lâm học-vụ-viện*. Đến nay đã hơn lưu năm, Barres thành ra một khu rừng có tiếng ở nước Pháp mà Sâm lâm học-đường là một nhà học tạo-thành được nhiều nông-tài tinh thâm, về nghề gây rừng. Ở nước Pháp bây giờ vẫn còn cảm nhớ công đức của tiên-sinh. Lại có tên tiên-sinh là một chân hội-viên danh-dự ở khoa học-viện ở nước Pháp. (*L'Academie des Sciences*), năm 1864, mất ở Barres.

4) Lịch-sử Louis Levêque de Vilmorin tiên sinh. — Louis Leveque de Vilmorin tiên-sinh là con gái André-Leveque de Vilmorin tiên-sinh, là một nhà học và thực-vật sinh lý học rất có tiếng, học-vấn thâm-thụy, là nhờ khi tuổi trẻ có cái tư-chất rất kiên-nhẫn, cho nên công nghiệp lại vượt hơn ông cha mà để lại một cái vinh-dự rất lớn ở trong lịch-sử nông nghiệp. Tiên-sinh tài-nguyên vật-chất và cái lương cách-thức văn giống, có thứ đến 6, 7 lần mới có thành-hiệu. Việc cải-lương của tiên-sinh có kết-quả tốt mà lợi lớn thật to, là việc cải-lương cách thức giống rau ngọt để chế đường, đến nước mấy năm mới thành. Nguyên giống rau ngọt chế đường, là giống rau trắng ở Silésie nước Đức, trong rau ấy chất đường chỉ có độ một hay là hai phần mươi mà thôi, sau khi tiên-sinh cải-lương, cách giống, chất đường thêm đến tám phần mươi, các nhà chế đường được lợi vô số, ai cũng lấy làm lạ-lùng. Tiên-sinh lại nghĩ cách làm cho thứ rau lấy sinh-sản được nhiều, rồi truyền bá giống tốt ấy đi các nơi. Bây giờ thứ rau ngọt chế đường rất nổi tiếng (betterave blanche a sucre améliorée Vilmorin) tức là một thứ cây cải-lương của tiên-sinh. Việc thay tiên-sinh hưởng thọ không được lâu, mất năm 1860, tuổi mới có 54, người Pháp đều nói rằng trong nông giới mất một tay giỏi, thật là một điều thiệt hại to cho nước.

(*Còn nữa*)

CÁI CHÂN-TƯỚNG CỦA NƯỚC ĐỨC

Trong một bài dẫn đề là « Cái chân tướng của nước Đức », M. Ambroise Got có nói : nước Đức nhân những điều từng trải trong buổi chiến-tranh mới rồi mà sửa đổi các phương sách cổ-động đơn giản ngày xưa, để làm cho việc cổ động trở nên một môn học, có bàn học riêng, có giáo-sư riêng ở các đại học-đường.

Cái khoa học ấy hiện nay đã có các nhà lý thuyết, các nhà thực-hành, có sách học, có bàn dạy. Sách dạy ấy có hai quyển nên nói đến, là quyển sách của Sieru-Rubarth, xuất-bản ở Berlin trong năm 1921, đề nhan là « Pháp cổ-động, lợi khí chánh trị » và quyển của giáo-sư Pienge, xuất-bản ở Bâle, trong năm 1921, đề nhan là : « Cái lý thuyết cổ động của Đức dùng làm cái lợi-khí xã-hội thực tế ».

Các nhà thực-nghiệp nước Đức nong nàu sự Pienge dạy bọn thiênniên khoa-học ấy. Giáo-sư nói : « Nước Đức thất-bại, nay muốn dự bị việc phục thù, cái con được dùng có một cái lợi khí ấy nữa mà thôi. » Giáo-sư lại nói : « cổ-động tức là cái phép gây nên dư luận trong xã-hội ».

Cứ như ý giáo-sư thì phép cổ-động chẳng qua chỉ là một cách gây dư-luận, người cổ-động tức là người làm phép thôi miên, các dân-tộc tức là những hạng người chịu sai khiến rất dễ, muốn đánh ngã thực chẳng khó gì, Giáo-sư lại nói : Trước khi xâm đoạt về đường thương-mại, và đường binh-vụ tất phải xâm đoạt về đường tinh-thần đã.

Giáo-sư lại nói : có sáu cách cổ-động :

1· Đem một cái tư-tưởng truyền bá lên như thể một cái lý thuyết không ai bài bác được. Thí dụ như cái để quốc chủ nghĩa, và thượng võ chủ nghĩa nước Pháp,

2· Quảng cáo : cái đức tính, cái công lý của nước Đức ;

3· Vu cáo : Nước Pháp tự ý tàn phá các tỉnh bắc bộ của mình :

4· Cổ-động kinh-tế : cổ-động làm hại cái giá tiền tệ của Pháp, các việc đình-công gây nên ở ngoại-quốc.

5· Dâng tiền mà hối lộ.

6· Sự nói dối : Bật tội cho các đạo trá binh đa đen.

(*Lược dịch báo France Indochine*).

Cuộc thi thơ

Của Nhà-văn-Quảng sẽ-sĩ

MMMXXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Phong cảnh nào Nam giống tổ Hồng.
Văn-hiến Ngưu hồ co-chỉ cũ,
Y quan Long đỗ khói hương chung.
Xuống trồng rau rĩ còn sờ sờ Nhị.
Lên hái cây vi có núi Nùng.
Mấy đứng đế vương bia đá tạc,
Muôn đời hậu thế sẵn gương trông.

MMMXXXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu y quan cảnh lạ lùng.
Long đỗ Nị hà yên hướng bắc,
Ngưu hồ Đơn-thủy ánh phương Đông
Lâu đơn son-thủy in hồ kiểm,
Hương hỏa xa đàng chiếu núi Nùng.
Vọ hoa t. u Lương ơn vách Không.
Nghìn năm văn-vật đất Thang-long.

Lê-đình-Nuôi
3, Rue Chanceaulme, Hanoi

MMMXXXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cỏ miếu con đây hãy dựng trồng.
Phong cảnh ngày nay dâu bể k ác,
Cang thương dau cũ nước non chung.
Đạo là suy thịnh không Tần Hán,
Mạch nước dai lâu tự Lạc Hồng.
Ngọc liệng trúc ơ cùng nhanh đá.
Dụ ai tế có cũng nghiêng lòng.

Phan-thé-Roanh
12, Ancien canal, Hanoi

MMMXXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vũ uy-nghi cõi Lạc-Hồng.
Bao thuở nên văn con dấu cũ,
Mấy thu rết mạc chửa rêu phong.
Mênh mông trước mặt dòng sông Nhị
Bao bọc chung quanh ngọn núi Nùng
Cỗ tích lưu truyền còn để lại,
Tư-văn một mối giữa phương đông.

MMMXXXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Không miếu ngày nay vẫn kính-sùng
Dấu cũ lưu truyền bia sĩ-tử,
Danh thơm tiếng để bút anh-hùng.
Oai-phong hoạt-bát trong trời Bắc,
Mệnh-mạch phà tri khắp cõi đông.
Đạo Không đức Trình gương nhật-
[nguyệt.
Lạc-Hồng con cháu bái thờ chung,

S. Trác-Minh
21, Rue Citadelle, Bắc-ninh
(*Còn nữa*)

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 24 độ
18 giờ 27 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch
Thứ sáu 24 Octobre 1924
S. Magloire
Âm-lịch
26 tháng chín năm Giáp-tí
Ngày Bính-tí
Hành Thổ Sao Quỉ, Trực Mãn.
Kị : Mở-cửa, Tạo-táo, Vẫn-hỏa.
NGHI : Tế-tự, Cầu-tự, Kết-hôn.
Sương giáng

Giá thóc gạo :

Gạo hạng nhất, một tạ.		10 $ 52
— nhì,	—	9 92
— ba,	—	9 40
Thóc hạng nhất,	—	6 50
Bắp ngô	—	6 50

Giá bạc. Kể từ ngày 23 Octobre 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 10 f. 40.

Tin đường sá. — Có tin ở Huế ra báo rằng bến đò Quảng-ngãi nay không đi được. Đương quan-lộ bị ngập từ kilomètre 262 đến 272, vậy xe cộ không đi được. Sông Darang và Sông-cái cũng không qua được.

Hội Đình chiến. Các cuộc vui trong mấy ngày hội Đình-chiến nay chắc có cuộc bơi thuyền tranh đèn ở hồ Hoàn-kiếm là hay hơn cả, vì mới thấy quan Nguyên-soái dầu binh cho phép đội công-binh cũng được dự vào cuộc hội ấy.

Hội-đồng học-vụ tư-vấn. Hội đồng học vụ tư vấn mới thiết lập theo nghị-định ngày 18 septembre 1924 thì đến ngày 25 novembre sẽ họp tại Hanoi.

Ai cũng nhớ rằng hội-đồng ấy thiết lập ra là để bàn về các việc học-chính ở Đông dương và giải bày cùng quan Toàn-quyền những ý-kiến của các hội-viên là thế nào.

Nghỉ lễ Toussaint. — Về dịp lễ *Toussaint* tới nơi này các trường Sơ-học sẽ được nghỉ ngày 1er và 2 Novembre 1924

Thi tiếng Đông-phương. — Các kỳ thi tiếng An-nam và chữ Hán cho người quí-quốc sẽ mở tại phủ Thống-sứ, bắt đầu từ ngày thứ hai 27 octobre 1924

Mấy tin vẽ sạn thủy-lạo. — Đê Pai-liệt vỡ ngày 12 juillet hồi 11 giờ rưỡi một cách thốt-nốt-nên quá, vì một nửa giờ trước khi vỡ ấy quan huyện sở tại với một viên công chính chuyên-môn đi sự đi qua đó mà không thấy gì là hết.

Mấy tỉnh bị lụt là Hưng-yên, Hải-dương và Bắc-ninh, nhưng có tỉnh Hưng-yên là hại hơn cả.

Hưng-yên. — Khi mới được tin đê vỡ thì quan công-sứ Hưng-yên đi khám ngay các đê trong tỉnh để bảo đảm các cửa cống lại và thông tư cho các quan địa phương và chức dịch trong tỉnh báo cho nhân dân biết. Ngài lại dặn những người có bà con thân-thuộc ở các tỉnh khác thì nên đem cả trẻ bỏ tránh đi, vì lụt phen này to hơn hết cả những lần trước.

Các đê ở trong cứ lần lượt vỡ dần vì bị nước ngập cả, bởi vậy chẳng bao lâu mà nước tràn vào khắp tỉnh.

Quan Công-sứ đã sắp đặt cho nhân dân lấy ba chỗ tránh lụt, một là ở Hưng-yên, hai là ở Nghi-xuyên, ba là ở Thụy-lôi. Những người già nua, những đàn bà trẻ con, những người khốn cùng lắm thì ngài cho ẩn vào những nơi gần làng nhất. Song những người khốn cùng khi nước mới xuống thì trở về ngay. Mỗi nơi tránh lụt lúc nào cũng có đến từ 500 đến 1000 người.

Việc hàn khẩu đề Phi-liệt nay cũng khiến cho cu-li nhiều người được công việc làm mà kiếm ăn. Số người làm bao giờ cũng đến dư một nghìn và tiền công mỗi ngày hết chừng 300 đồng.

Sau nữa quan công-sứ lại lập cho nhân dân bị lụt hai chỗ tránh về tỉnh Thái-bình là hai hạt gần Hưng-yên. Những người đi chạy lụt ấy nhờ được quan công-sứ cùng các quan chức Thái bình lấy vào tiền của quan Thống-sứ phát mà chẩn cấp cho và từ nay trở đi thì tiền cứ ẩn cấp ấy lại lấy vào số tiền quyên của công chúng. Hiện tại ở huyện Hưng-nhân có 687 người chạy lụt và huyện Duyên-hà 1425 người.

Còn những người khỏe thì đi làm ở các nơi khác như là các mỏ để kiếm ăn. Các số dân tỉnh Hưng-yên đi cư đi nơi khác thì nước được một phần chia ba hay là chia tư dân số trong tỉnh.

Chỗ nào nước rút trả các người làm ruộng cấy ngay, song trận bão mới rồi làm ngập mất 6000 mẫu đã cấy rồi. Cũng vì bão mà việc ăn khẩu phải chậm lại mất mười làm ngày.

Hễ nước xuống nết thì sẽ bắt dân sửa lại các đê và dương sự trong tỉnh để lấy việc làm cho nhân dân có cách sinh nhai.

Hải-dương. — Trong 13 phủ huyện thì chỉ có hai hạt là không bị lụt thôi. Các hạt khác diện tích 273 307 mẫu thì số bị ngập đến 191.888 mẫu.

Trong số này thì đã có 37.461 mẫu đã cấy lại rồi.

Trong 1000 làng thì đến 700 làng bị ngập.

Số người nghèo nàn được các hạt không phải nạp thuế lạo trợ cấp cho được đến 3.000 người. Tại Đong-triều đã lập một nơi để chẩn cấp cho những người khốn cùng, gồm tất cả hết 5 tan gạo. Tại tỉnh lỵ và huyện Tứ-kỳ cũng phát nết ba lần.

Khi nước mới rút xuống thì đã cho sửa sang lại các đê và các đường sá, khiến cho 300 người ở các hạt bị ngập có việc làm ăn.

Vì việc làm đương thì chi tiêu hết 14.000.

Số cần phải cần đến nữa là 7.745.

Việc sửa đê phải cần đến nữa là 12.000.

Các nhà cửa phải tu bổ lại hết 7.000.

Từ lúc đầu đến nay thì nhân dân vẫn có ăn nhưng từ nay đến vụ chiêm thì có lẽ nguy lắm, ít ra cũng phải trợ cấp đến 12.000 đồng.

Vậy thì các khoản chi phụ về việc lụt hết hơn 50 000 $ mà trong số ấy số dự-toán Bắc-kỳ phải chịu ít ra là 38 000 đồng. Ấy là chưa kể những số tiền thuế sẽ phải giảm bớt đi.

Bắc ninh. — Tỉnh Bắc-ninh bị ngập hết 85.857 mẫu mà trong số ấy thì năm nào thường cũng ngập mất 34 000 mẫu là vì ở miền sông Thái-bình không có đê. Vậy thì lụt năm nay chỉ làm thiệt mất 50 000 mẫu thôi, mà trong số này thì ngay từ khi nước xuống, cấy lại được một phần lớn rồi.

***

Có một điều nên nhớ là nhân-dân phần nhiều không phải nhịn đói là tại thóc gạo chạy được nhiều. Bởi vậy mà có lúc, người Hưng-yên lại có gạo đem bán cả ra ngoài nữa. Như thế đủ rõ là dân có đủ gạo ăn. Đến nỗi quan Công-sứ phải cấm đem gạo ở tỉnh bán ra ngoài, nhưng sau lệ lấy không phải thi hành.

Vậy chỉ cần phải trợ cấp cho dân trong hồi năm hàng trước và chiêm tới nơi này thôi, như thế thì số tiền ấy sẽ phải nhiều lắm, là lại vừa phải cấp tiền gạo cho người nghèo, vừa phải cấp ma cho các nông-gia bị hại.

Quan cai-trị Delamarre đã tới nơi. — Quan cai-trị Delamarre mới tháng bổ giám-đốc các việc hành-chính và chính-trị tại Bắc-kỳ, đã ở Pháp sang tới Haiphong chuyến tàu *Fontainebleau* vừa rồi. Ngày hôm qua ngài đã lên Hanoi.

NHÀ CHỚP BÓNG PALACE

Từ ngày thứ tư 22 đến ngày thứ bảy 25 Octobre 1924

THỜI SỰ GAUMONT

TẤN MA TANTE D'HONFLEUR

là một hí-kịch rất hay chia làm 5 phần

Có Armand Bernard, diễn.

Tấn này lấy trong hài-kịch của Paul Gavault

M. Robert Saidreau bầy cảnh

Có những vai này đóng :

Mme Jeanne Loury, M. Pierre Etcheparre.
Mlle Mary Berlson, Miss, Peggy Vere.
M. Marcel Vallée,

Lời dặn : Sau phần thứ nhì phim Ma tante d'Honfleur này có entr'acte: Ban ngày ở nhà chớp bóng Palace giảm giá ngày thứ năm hồi 17 giờ 30 thì có buổi ban ngày.

MỚI CÓ

CHUYỆN GIẢI TRÍ

Tập I, giá 0 $ 15

Bán ở khắp các hàng sách

Tin quan Đô-đốc Đường. — Con trai quan Đô-đốc Đường-kế-Nghiên ở Vân-nam sang, hôm qua đăng lâm là quan Đô-đốc. Vậy nay cải chính lại cho đúng.

Cuộc đua xe đạp. — Đến tối thứ bảy 25 octobre này hồi 9 giờ tại trường xe-đạp sẽ có một cuộc đua rất vui, có phương nhạc binh đến giúp việc thêm thắng.

Ngạch quan lại. — M Phạm-ngọc-Đoàn, giáo-thụ, trợ-tá huyện Yên-lạc (Vĩnh-yên) được phép nghỉ 29 ngày, về làng Hành-thiện (Nam định).

Ngạch học-chính. — M. Đào-xuân-Quế, giáo-tập ngạch tâm, vì sức yếu, phải thải hồi, được ân-cấp 60 $.

M. Lê-đình -Uyên, tổng-sư Hoa-tiên, huyện Đông-quan, tỉnh Thái-bình được từ chức.

M. Trần-thế-Mỹ, giáo-tập tập-sự ở Đong-am, huyện Vĩnh-bảo, tỉnh Hải-dương, vì kiêm-khoang chức-vụ, nên bị bãi chức.

M. Nguyễn-v-Lâm, giáo-tập tập-sự ở Ngọc-nhị, huyện Bắt-bạt, tỉnh Sơntây, vì bất-lực, nên bị bãi chức.

Nên cho con cái học đàn nhạc, có người dạy đan piano, và tiếng Anglais. Trả tiền rất phải chăng.

Học mau biết :

48 bis, phố Borgnis Desbordes, Hà-nội

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương thọ độ ngũ đẳng Bắc-đẩu bội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnviện Tenis, Foc, Robast, Casablanca Port-Said Ai-cập. Huế.

Ngoại khoa, tộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Giờ khám bệnh : Buổi sáng : từ 8 đến 9 giờ
— chiều 14 — đến 17 —

KHÁM BỆNH : Giá 5 đồng một lần

XIN GIẤY LÀM-CHỨNG : Giá 1 $ 50

Phòng khám bệnh tại **ĐƯỜNG GIA-LONG, 32.**

GIÂY NÓI số 236

8361.

Ngạch khán-hộ. — M. Trần-huy-Cung, khán-hộ tập-sự tại nhà thương Bảo-hộ Hanoi, được nghỉ dưỡng bệnh một tháng. Lĩnh cả lương.

Bạc giả. Hết giấy giả lại đến bạc giả ! nghề làm đồ giả không biết bao giờ mới trừ hết được. Ở các đường xe-lửa từ Hanoi lên đến Phú-thọ độ rầy thấy có nhiều bạc giả lắm, cho nên sở Mật-thám phải người đi đò xét thì bắt được sáu đứa làm bạc giả, đứa làm thợ may, đứa thì làm thợ bạc ở làng Phù-trương huyện Tam dương tỉnh Vĩnh-yên. Vào khám nhà chúng thì bắt được 2 đồ g bạc giả và những đồng 1 bảo với 2 bảo nhiều lắm chúng những vật liệu dùng để làm bạc giả nữa, những khí dụng và tiền giả ấy đã phải tịch biên hết và những đứa làm bạc giả đều phải giải về Hanoi sáng hôm qua để xét hỏi.

BASTOS Thuốc lá bao xanh và bao đỏ. Các quí-khách thử nếm, vừa ngon, may'rs lại được giấy thưởng 10 $ 5 $ 2 $ và 1 $.

Các hiệu có bán cả.

Hội chợ Hanoi

Làm thử sau

Sẽ bắt đầu mở từ 30 Novembre đến 16 Décembre 1924.

GỖ LIM CÂY !

Có hơn một trăm cây gỗ lim xanh « Hạ-cương », ước 70 thước cubes, muốn bán.

Hỏi tại bản-quán,

Vừa ở Tam đảo mới về mấy hôm nay

Y-khoa bác-sĩ Sarrailhé

Số nhà 5, phố Thợ-nhuộm, Giây nói 395

Xét-nghiệm máu mủ, đờm rãi, phân, nước tiểu, bằng kính hiển-vi.

Chữa bệnh ho lao, bệnh giang-mai, bệnh sốt, bệnh đau dạ dầy, đau ruột, bệnh đàn bà và hô-sinh, vân vân.

Nói được tiếng An-nam, không phải dùng thông-ngôn.

Thứ ba, thứ năm, thứ bảy khám bệnh từ 4 giờ đến 6 giờ 30 chiều.

Từ ngày chủ-nhật, còn ngày nào cũng từ 9 giờ 30 đến 12 giờ trưa, có bệnh ngày và giờ cho bệnh-nhân đến chữa. 7060

Bội-tiền. — Nạ-thị-Cả tức Hon ở ngõ Sầm-công số 22 bị kiện là bội-tín 120 $00 của Ng thị-Cả ở hàng Bạc số 93 thì nay đã bị bắt giam để xét hỏi.

Nạn ô-tô. — Theo lệnh quan Biênlý Hanoi, sở Mật-thám đã cho xét về việc ô tô đè chết một người tên là Ng-v-Trọng ở đường lên Phúc-yên.

PHARMACIE FRANÇAISE & INDIGÈNE

Pharmacie Montès

54, RUE PAUL-BERT, HANOI

DẦU-GAN-CÁ-VIÊN

(*Capsules huile de foie de morue*)

Mỗi ngày công bán vừa, sáng 3 viên, chiều 2 viên, trước khi ăn cơm.

Giá mỗi lọ : 0 $ 90

魚肝油丸 各埠有售

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Giá thóc gạo. — Thị giá thóc gạo phiên chợ ngày 22 octobre 1924 như sau này :

Thóc

Hạng nhất giá	7 $ 00	100 kilos
— nhì	6 , 80	100 —
— ba	6 , 50	100

Gạo

Hạng nhất giá	10 $ 70	100 kilos
— nhì	9 , 70	100 —
— ba	8 , 70	100 —

Ăn đụng thuyền. — Hồi ba giờ chiều thứ hai tàu *Onyx* của hãng SACRIC, và phải chiếc thuyền số 1352 của Lê-văn-Tư đậu ở bến. Chiếc thuyền thắng hai tấm ván dài độ 1 m 50 bị nước ăn vào không thể bèn về lại được.

Cháy. Ngày 19, hồi 4 giờ nhà Phạm-v-Sang ở Lạc-viên phát hỏa, dân làng được tin lại cứu chữa được ngay, thiệt hại không mấy và không can gì đến nhân vật.

Ngựa bất kham. — Sáng ngày thứ hai, vào hồi tám giờ rưỡi, hai con ngựa kéo cái xe không của nhà Picard đi đến trước cửa bốp dưới Quankhâu thì chạy lồng tế lên đến cầu số hai không tài nào ghìm lại được. Tên Nguyễn-v-Do ngồi xe cầm cương hai con ngựa đó vì thế bị ngã vật xuống đường khá đau thì người ta đưa lên nhà thương buộc thuốc xong đã về nhà rồi.

NAM LÂU

Số 60 đường Chavassieux Haiphong

Bán cơm tây, cơm tà và ê o thuê buồng trọ. Bắt đầu từ tuần lễ này, tối thứ bảy nào cũng có cỗ đầu bát và hầu rượu. Các quí-khách chiếu-cố xin cho biết trước.

4025

VIỆT-TRÌ

Xác người trôi sông. — Sở Cảm có vớt được một cái xác đàn ông trôi ở sông Lô-giang chiều thứ ba vừa rồi. Khám trong mình không thấy dấu vết gì cả. Người ấy không có quần áo, tóc xén trọi, răng nhuộm đen.

NGHĨA-LỘ (YÊN-BÁY)

Tin mùa màng. — Cứ như lời các nông-gia nói thì mùa màng năm nay cũng được mùa như năm ngoái. Bước sang tháng chín tạ, giá gạo hạng nhất hạ xuống 1 p. là 2 yến rưỡi, và lúa thì 1 p. được 2 gánh rưỡi rồi. Như vậy nhân dân sở tại cũng đang mừng mà lại đang lo. Mừng là sang năm không bị nỗi thóc gạo kém, lo là lo những nhà tích thóc kia lại tham lợi trước mắt, bán mong bán cho các lái thóc vào mua hết như năm ngoái thì cũng đáng lo thay !

Tục giã cốm của người Thổ. — Năm nào cũng vậy, đến tháng chín, lúa nếp cấy sớm, đã gần chín, nhà nào, nhà ấy cũng ra nhổ một vài bó lúa chín về làm cốm cúng tổ tiên như ta cúng cơm mới vậy. Như nhà kia, định tối nay giã cốm, để nói trước cho gia gái trong làng biết, thì quả nhiên, giời vừa nhóm nhem tối, các tạo (công-tử) các nàng (công-nương) đã đầu, đứng vòng trong vòng ngoài ở sân. Giữa sân có một cái cối đài bằng gỗ, đôi gia gái đang ra sức cầm chày giã cốm, cứ giã mười chầy xuống cối thì lại đập chày vào bờ cối, 2, 3) cái, cho nên tiếng giã cối dịp, nghe cũng vui tai, cứ lần lượt hết gái này đến gái nọ, nó đưa cười nói, rầm rĩ hòa với tiếng đàn tiếng hát, tiếng cối chầy rất nên vui vẻ vậy.

Đó là một các chơi vui thú thứ nhì của giai gái ở tam tổng này, mà cũng là một cách mua vui cho những khách ở nơi lâm-tuyền vậy.

Một cách ăn thề lạ lùng. — Người Mán ở đây, có phép ăn thề rất là kỳ dị qua. Như mới đây có một nhà Thổ kia bị mất trộm một trăm bạc, nghi ngờ cho anh em, họ hàng, làng xóm, bèn đem việc đó ngỏ cho anh em, họ hàng, làng xóm biết, mình muốn đi mời người Mán về lập đàn ăn thề, xem kẻ nào gian. Nếu họ bằng lòng, người mất của đi mời một người Mán về lập đàn ở sân, chỉ bắc một cái chảo thật to (như cái chảo đun cám lợn dưới vàng xoài ta) kê ba hòn đá cao chắc, đổ nước lã vào lưng chảo, rồi đổ một thùng dầu hỏa lẫn vào, nhưng bao giờ dầu hỏa vẫn nổi lên trên, vì dầu hỏa nhẹ. Người Man mời phù phép vào chảo dầu, đoạn bảo đun lửa rõ to, một lúc chảo dầu sôi lên sùng sục, có một điều là lửa cháy thật to, mà ngọn lửa cháy cao hơn miệng chảo dầu, thế mà dầu không bốc được. — Lúc đó, anh em, họ hàng, làng xóm có đủ mặt đó, cứ lần lượt từ người đến đứng bàn tay vào chảo dầu đang sôi như đứng vào chảo nước lã vậy, thế mà kẻ gian đứng tay vào bị bỏng ngay.

Như việc người thủ-quỹ ở làng kia, bị kẻ trộm lấy mất hơn trăm bạc tiền quỹ, người thủ-kỳ định lập đàn ăn thề, mà kẻ gian kia đã sợ, cứ đem tiền nhét vào khe cửa hay rào đậu nhà người thủ-quỹ kia ma trả, chỉ còn tiếc có hai chục bạc nữa thôi. Nghĩ cũng kỳ thay.

Một con ác thú. — Một nhà làm ruộng kia vừa bị con trâu về mất một con bò đang chăn ở trên gò, ăn mất hai đái, và còn thiếu mất hai con bò non nữa, chưa rõ bị sợ chạy lạc vào rừng, hay cũng sa vào mồm hổ rồi còn có ? Lại nhà kia cũng bị hổ về mất một con trâu chăn ở rừng, cách 4, 5 hôm nay, độ 12 giờ trưa, hai người đang cắm rừng, ở cái gò cây sim, sau đồn khô-xanh, cách độ 1 kilomètre bỗng nghe tiếng hổ gầm, hình như ngáp ngủ, phải vác súng mà về, vì cái gò đó không có cây to để trèo lên mà bắn. Lại một anh Mán ở Năm lèn xuống Nghĩ-lộ, kể chuyện rằng : anh ta đang đi ở rừng, nghe tiếng hổ ở trong bụi lau gầm dữ tợn quá, anh ta run sợ quá quay về cũng nhỡ đi cũng nguy, nên cũng liều nhắm mắt mà đi, may không việc gì cả. Cứ như mấy người phu nghỉ ở lò gạch, cách nhà các ông chức sự đây độ 300 thước tây nói : thỉnh thoảng mới đêm về con hổ về quanh quẩn ở vùng này hai ba năm rồi, chỉ về trâu bò mà nuôi thân, chứ không hề để động đến người.

Viễng-Lộ

VIỆC KINH-ĐÔ

Cẩm xe đi lạnh. — Vừa rồi rõ đạo nghị-định quan Khâm-sứ Trung-kỳ cấm các thứ ô-tô, mô tô xe đạp không được đi chóng trong tranh-phố Huế và nhất là ở trên các cầu thì lại phải đi chậm lắm nữa, lại cấm không được thắp những ngọn đèn pharo to sáng quá thường làm cho choáng mắt của những người cầm máy và đi xe. Vậy từ rày có lẽ dẫn dần đã giảm bớt cái nạn ô-tô hay là còn mãi.

Ma quảng. — Tại nơi chợ Hồ quyện có một cái nhà làm xong mà ở không được ; nghe đâu người chủ làm xong về ở thì trong nhà thường

(*Xem trong thứ tư*)

ÔNG PEYROT

Nguyên Giám-đốc Sở đồng học chánh Bắc-kỳ

Luật-khoa cử-nhân

Có mở một sở đại lý việc quan, tại nhà ông ở số 63, Bd Doudart de Lagrée (Dốc hàng Kèn) Hanoi. Ai cần biết luật-lệ về các việc trong quyện các tòa án Tây Nam, có thể đến hỏi được. Ai muốn nhờ các việc như mua bán, đòi chác thuê mượn, khu xét, văn tự, văn-khế, v.v. ông cũng nhận làm. Làm nhanh mà kín đáo.

4000

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin so-sánh và so sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Thường xoi gương thấy cái chi

Các ông các bà có vừa lòng nước da của các ông các bà không? Có thấy chi mà phải sanh lo sanh lắng chăng? Nếu có vậy thì hãy rông dùng xà-bong hiệu Cadum mà rửa rảy thì nước da đặng tươi tốt lự, nhiều. Xà-bong ấy có bọt nhiều làm cho đồ dó quẹ mỗi ngày đóng theo mấy chúng long đều trôi sạch cả thảy.

Savon Cadum

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tên Nội-các phụng tri chiếu phê rằng:

Chiếu nạp đại-thần phụng cần MONTÈS qui ông, có chế tạo một thứ rượu bổ dã tăng ngự dụng qua rất hạp, dáng nên gia thưởng, trước lục phê thị giới cho qui được phòng chế-ông để tỏ thanh-giá.

Khâm thử

以來有功效想得定三百五十餘年大月初七日內閣奉

欽賜用兩貴顏物補精神酒兩試效後表示密旨頒賞藥屬主公孫氏

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai dã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bảo-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

Sở máy kếm ở Quảng-yên cần dùng thợ làm các ống hơi dùng vào đèn để hàn (autogène).

Hỏi ở đây. 4024

PHÒNG KHÁM BỆNH

66, đường Quan-thánh, Hanoi

Sáng nào cũng khám bệnh từ 8 giờ đến 12 giờ — trừ chủ nhật. **Chiều nào cũng khám bệnh từ 2 giờ đến 5 giờ** — trừ thứ năm và chủ-nhật. 2229

HÚT THUỐC LÁ « COQ » KHÔNG MẤT TIỀN, SAO LẠI KHÔNG HÚT?

Muốn biết cách làm thế nào thì hỏi lại hiệu GRANDS MAGASINS RÉUNIS *hoặc hiệu nào vẫn bán thuốc cho mình.*

« THUỐC MYSOL »

Là thuốc chuyên-trị bệnh lậu mới mắc hay đã kinh-niên

Các thứ thuốc Santal không phải thứ nào dùng cũng được giống nhau đâu, vì tùy cái cách cất khéo hay vụng, mới có thể trong lắm hay trong vừa. Vậy người đau cần phải kén lấy thứ thuốc nhiều chất tốt, không có những chất vô ích và những chất hại.

Chỉ có thuốc MYSOL là có 100/100 thuốc santal nguyên chất mà thôi. Vậy trong các thứ thuốc santal chỉ có thuốc MYSOL bao giờ cũng được công-hiệu chắc chắn mà thôi.

Bệnh lậu sơ mắc phải, thì thuốc Mysol trị bệnh nhãng tiện.

Bệnh lậu kinh-niên, các thuốc trong khác chữa không khỏi, thì dùng thuốc Mysol cũng hơi trông thấy. Thuốc Mysol lại được một điều không làm đau thận, đau dạ dày. Chỉ có thuốc Mysol là có tính ấy.

Đau bệnh kinh-niên, thì phải dùng một thứ thuốc thật tốt, trừ bệnh đến tận gốc rễ.

Thuốc thật PARAT

Dùng rất tốt, Bản-hiệu không có thể đăng hàng nghìn bức thư cảm ơn, và khen ngợi của bản-hiệu đã tiếp được, song trong quyển sách con ghi vào với lọ thuốc bản-hiệu có trích mấy bức thư. Xem bức thư ấy, thì rõ cái giá trị của hai thứ thuốc ấy, mà hai thứ thuốc ấy lại rẻ, vì

Thuốc MYSOL giá có 1 p. 25 và thuốc thật PARAT giá có 1 p. 10

Nên mua ngay ở hiệu bào chế CHASSAGNE 59, rue Paul-Bert Hanoi

Hễ chậm một ngày thì bệnh lại khó chữa thêm.

« NGÔI-SAO-MAI » HAY MỌC Ở ĐÂU??

Ở HIỆU TIẾT-HIẾU-TRUNG DỊT TRÚC-THÀNH

35, Place Neyret, Hanoi-Tonkin

Nên các ngài không tin, xin quá bộ lại mà xem ở đây bán toàn thứ xe đạp hiệu Venus « NGÔI SAO MAI » và Philos là những thứ xe rất tốt mà giá lại hạ: Venus 55$00; Philos 50$00. Còn nhiều thứ đồ phụ tùng cũng đều bán hạ giá cả!!

Agents généraux en Indochine: CHARRIÈRE, DUFOURCQ, GARRIGUENC & Cie

PARIS — SAIGON — HAIPHONG — HANOI

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

HỘI SÁN-NHIÊN ĐÀI HỌP ĐẠI HỘI-ĐỒNG THƯỜNG NIÊN

Đúng một giờ chiều chủ nhật 28 Octobre 1924, xin mời các ông các bà hội-viên ở hội « Sán-nhiên-đài » đến họp đại-hội-đồng thường niên tại nhà hội ở ngõ hàng Mã-may, số nhà 18 tỉnh Hanoi.

Hội-đồng Trị-sự,

Tối thứ năm 23 Octobre 1924

TÔ-THỊ VỌNG PHU

Trinh phụ sao nỡ ở hai lòng,
Phận bạc là gương khách má hồng.
Còn nước còn non còn tiết phụ,
Trơ trơ người đá đứng chồng chồng.

Tối thứ sáu 24 Octobre 1924

Diễn hai tích:

Tích thứ nhất:

GIẬU SANG VÌ VỢ

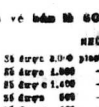
tích thứ hai:

KIM CỔ KỲ QUAN,
LONG, HỔ CỨU GIÁ

HỠI CÁC NHÀ MẮC BỆNH XUYẾN, BỆNH HEN!

Ai mắc các bệnh ấy mà khó thở, mà đau tức, nếu dùng thuốc Abyssinia Exiberd bằng sợi (REMÈDE d'ABYSSINIE EXIBARD en POUDRE) thì bệnh sẽ đỡ ngay. Đề hột trong một cái đia, hoặc trên một mảnh kim-khí mà đốt, rồi thở cái khói thuốc, thì lập-tức đỡ ngay. Cứ thử mà xem, sẽ thấy khôn-kiện lạ thường. Hút thuốc quấn Abyssinie Exibard (CIGARETTES d'ABYSSINIE EXIBARD) càng hiệu-nghiệm lắm.

Trên nói hàng quán chung quanh hộp thuốc có in dấu hiệu sau này mới là thực hiệu:

Gởi bán tại: ELANG, Hanoi
MONTÈS, Hanoi

M. Maurice GAY

Chánh kế-toán

Có lời kính-cáo để ai nấy biết rằng, ông sẽ mở mới lớp dạy Kế-toán (Comptabilité) bắt đầu dạy từ ngày 1er Décembre 1924. Mỗi tuần lễ dạy hai lần ngày thứ hai và ngày thứ sau từ 20 giờ đến 22 giờ.

Giá mỗi tháng là 10 $ (mười đồng). Khi học đủ các bài, có thể cấp một cái bằng nhận thực.

Đến biên tên tại nhà M. Gay, 80 bis, Bd Armand Rousseau

4018

NHÀ BÁ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Những người có tuổi, đường khí huyết không lưu-thông được mạnh, hay sinh ra chứng nhức đầu, chóng mặt, đau lưng. Muốn khỏi những chứng ấy thì không gì bằng dùng thuốc:

Gouttes de Virginie

chỉ vài giọt khỏi dứt khoát bệnh.

Giá bán: 1$20 một lọ

Bát quái cheo!

Thưa Ngài,

Khi Ngài chiếu-cố cho bản-hiệu, hoặc dặn người nhà đến lấy, xin nhớ cho rằng, ngoài cửa có cheo cái bát quái, thì mấy chính hiệu chè ngon.

SINH-THÁI

31, Giữa Phố hàng Ngang, 31

HANOI

HỘI BẢO TRỢ TRẺ CON LAI VÔ THỪA NHẬN

Chỉ-dụ ngày 21 Juillet 1917 đã nhận cho rằng: Hội có ích lợi chung

CUỘC ĐÁNH SỐ

MỖI CHO MỘT

TRÚNG THÌ ĐƯỢC TIỀN

QUAN TRÒNG-SỨ BẮC-KỲ ĐÃ CHO PHÉP

Phúc nghị-định ngày 21 Juin 1923

Số vé bán là 60.000 có giá vé bán là 0$50 một vé

NHỮNG SỐ TIỀN ĐƯỢC SẼ ĐEM BÁN:

1	số được	2.000 piastres	2.000$00
1	số được	4.000	4.000.00
1	số được	1.000	1.000.00
2	số được	500	1.000.00
5	số được	100	500.00
20	số được	50	1.000.00
49	số được	20	1.000.00

Cộng cả số vé được: thành: 9.500$00

Mua vé ở đây

ĐIỀU LỆ

Mỗi vé có 4 số NHẤT NỮ. — Số mở ở tòa Đốc lý Hanoi, ngày 28 September 1923, bắt đầu 9 giờ sáng. Có mời hội viên trị-sự cầm hồi trống xem việc mở số và quay bằng máy. Khi mở số xong thì ngày sau sẽ lấy số đã mở hôm trước được (Thứ-hôm thứ 7 trong nghị-định).

NHỮNG SỐ ĐƯỢC. — Những số được thì có yết-thị và đăng báo. Nếu những số được mà không ai mở trong hạn một tháng thì những số ấy sẽ có thể những món tiền ấy sẽ có về công-quỹ của hội (Theo khoản thứ 9 trong nghị-định).

Hễ chậm hẹn thì không lĩnh được. — Những tiền được mà không lĩnh được thì sẽ giữ ở nhà Đông-Pháp Ngân-hàng và những số được thì sẽ mời người được lĩnh tiền đến nhà Ngân-hàng lấy tiền (Theo khoản thứ 8 trong nghị-định).

Hanoi

8849

THUỶ-HỬ

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Sai bát bước vào bẻo tên lính già kia rằng:

— Quản-dinh cất *Lâm sung* đây ra thay cho nhà ngươi về coi giữ ở *Thiên-vương-đường*. Nhà-ngươi nên tức-khắc bàn giao lại.

Tên lính già đem chìm thìa khóa trao cho *Lâm-sung* mà bảo rằng:

— Trong nhà kho này đã có cỏ cứ quan niêm phong, còn những đồng cỏ nayra đây thì đồng nào cũng đều có số-mục.

Tên lính già liền trỏ đếm những số-mục cho *Lâm-sung* nọm, rồi sửa soạn đồ hành-lý để ra về. Trong khi sắp đi, lại dặn *Lâm-sung* rằng:

Ở đây có các thứ đồ dùng như bát đĩa nồi niêu và lò lò, tôi xin để ông mượn.

Lâm-sung nói:

— *hiền-vương-đường*, tôi cũng còn đồ dùng để đấy, lễ ông lấu đến cứ dùng

Tên lính già lại trỏ cái bầu rượu treo ở trên tường mà bảo *Lâm-sung* rằng:

— Nếu ông muốn mua rượu uống thì chỉ đi khỏi đây về phía đông, cách độ ba dặm, sẽ có hàng bán.

Tên lính già nói xong, lại theo sai-bát ra đi. *Lâm-sung* cởi khăn gói để lên trên giường, rồi dắp cái mền bông nằm nghỉ.

Hồi lâu, trở dậy đốt lửa sưởi. Phía sau nhà sẵn có một đống than củi, *Lâm sung* đem vào để chất lò. Ngẩnh nhìn hốn mặt thì thấy xung quanh cái nhà tranh ấy phần nhiều vỡ lở, lại thường bị gió bắc rung chuyển luôn luôn.

Lâm-sung nói:

— Cái nhà như thế này thì khó lòng mà qua được hết mùa rét. Đợi hôm nào tuyết tanh, ta sẽ vào trong thành gọi mấy tên thợ nề về chữa lại mới xong.

Lâm-sung sưởi lửa hồi lâu mà trong mình vẫn còn thấy lạnh, mới nghĩ thầm rằng: Vừa rồi tên lính già kia bảo ta rằng cách đây độ hơn hai dặm đường có hàng bán rượu, âu là ta đi mua về nông chơi.

Lâm-sung mở khăn gói lấy ít bạc tế đem đi, tay cầm ngọn hoa-sang có đeo cái bầu rượu. Lại vái kín đồng than lửa, khoác áo đi nón, khóa trái hai cánh cửa lại, rồi lững-thững đi về phía đông.

Bấy giờ tuyết sa đầy trên mặt đất, ngảnh nhìn hốn mặt một vùng như thể cây quỳnh cành ngọc. Trong khi đi đường, trời gió hây-hẩy, tuyết xuống lại càng thêm nhiều. Đi được độ nửa dặm, trông thấy bên đường có một tòa cỏ-miếu.

Lâm-sung vào lễ rồi khấn rằng:

— Nhờ thần-linh ủng-hộ cho, sau xin đến lễ ta.

Lâm-sung lại đi trong chỉ lần nữa, thấy có làng xóm, dừng chân đứng nhìn thì ra một cái quán bán rượu. *Lâm-sung* bước vào, người chủ quán hỏi rằng:

— Ông ở đâu đến đây?

Lâm-sung nói:

— Nhà-ngươi nhìn cái bầu rượu này mà không biết à!

Người chủ quán ngẫm-nghĩa cái bầu rượu, rồi nói:

— Cái bầu rượu này của ông lính già ở thảo-liệu-trường đây!

Lâm-sung nói:

— Phải rồi!

Người chủ quán nói:

— Ông đã đến đây để coi giữ thảo-liệu-trường thì xin ông lấy tạm ngồi, hôm nay tiết trời giá lạnh, để tôi rót mấy chén rượu mời ông.

Người chủ quán bưng ra một mâm thịt trâu luộc và hâm nóng một hồ rượu, để mời *Lâm-sung* uống. *Lâm-sung* ăn uống xong, lại mua một bầu rượu và hai miếng thịt trâu. Lấy ít bạc lẻ để trả, rồi giắt thịt trâu vào trong mình, vai vác ngọn hoa-sang có đeo bầu rượu, cảm ơn chủ quán, lững thững đi ra, lại theo ngọn gió bắc trở về nơi cũ. Tuyết càng về tối càng xuống nhiều hơn.

Khi đến thảo-liệu-trường, mở khóa đẩy cửa vào thì *Lâm sung* bỗng thở dài mà than rằng:

Trời ơi! Khổ chưa!

Số là hai gian nhà tranh kia đã bị tuyết đè đổ rồi, *Lâm-sung* nghĩ thầm: Bây giờ biết làm thế nào. Trong cái hòa-lò lác nẩy hãy còn than sa đỏ, chỉ sợ nó lại cháy bén ra chăng. *Lâm-sung* để cái hoa-sang và bầu rượu xuống đấy rồi lom-khom vạch chỗ vạch đỏ mà chui vào.

Khi đỡ tay vào trỏ than ở trong lò đã bị tuyết xuống tắt ngấm cả rồi. *Lâm sung* lại đỡ tay lên giữ ng, lấy được cái mền bông, lại lấp ngóp chui ra.

Bấy giờ trời tối như mực, *Lâm-sung* nghĩ thầm: Bây giờ lấy đâu được lửa, mà ở đây giá-lạnh thế này, chịu sao cho nổi. Cách đây độ nửa dặm đường có cái cỏ-miếu kia, chi bằng ta đến đấy ngủ tạm một đêm nay vậy.

Lâm-sung nghĩ vậy, lại vác cái hoa-sang và đeo bầu rượu, rồi khóa cổng ngoài đề đấy, đi đến nơi cỏ-miếu *Lâm-sung* bước vào trong miếu, khép hai cánh cửa lại, lấy một viên đá lớn ở bên cạnh để chặn, rồi đi lên trên điện.

Gặp điện có một pho tượng *Kim-giáp sơn thần*, còn hai bên thì một bên thờ phán-quan, một bên thờ thần-quỉ. Cạnh đấy lại có chất một đống giấy. Cái miếu ấy trơ-vơ một mình, không có láng diềng nào cả, mà cũng không có ai coi giữ.

Lâm-sung để bầu rượu tại trên đống giấy, hỗ nón và áo tơi xuống, gạt hột những tuyết ở quanh mình đi, rồi mở cái mền bông ra cuốn một nửa người, đem thịt và rượu ra đánh chén.

Lâm-sung đang ăn, bỗng nghe phía ngoài có tiếng nổ đôm-đốp, mới vùng đứng dậy, chạy ra khe tượng để dòm thì thấy ở thảo-liệu-trường phát hỏa, lửa cháy ngùn-ngụt lan ra mọi nơi.

Lâm-sung vội cầm cái hoa-sang toan chạy mở cửa ra để đi cứu hỏa. Vừa ra đến cửa, bỗng nghe phía ngoài có tiếng người thì-thào. *Lâm-sung* liền nấp tại trong cửa nghe trộm.

Nghe thấy tiếng chân ba người cùng đi, đi thẳng đến cửa miếu, lấy tay đẩy cửa, nhưng bị có viên đá lớn chặn, đẩy ra không được, ba người mới đứng cả ở ngoài thềm để cùng xem lửa cháy.

Một người nói:

— Cái kế này cũng diệu thật!

Một người nữa nói:

— Việc này nhờ có quản-dinh và sai-bát hết sức giúp đỡ. Khi về tới kinh, tôi sẽ bẩm với *Cao thái-úy*, thăng chức cho hai ông được làm quan to. Lần này tất *Trương giáo-đầu* (bố vợ *Lâm-sung*) không còn từ chối vào đâu được nữa!

Một người nữa nói:

— *Lâm-sung* đã mắc tay chúng ta rồi thì cái bệnh của *Cao* nhà-nội tất nhiên phải khỏi.

Một người kia lại nói:

— Đã bốn năm lần nhờ người đến nói với *Trương* giáo-đầu mà nẫu cứ một mực không nghe, bởi vậy cái bệnh của *Cao* nhà-nội càng ngày càng nặng. *Cao thái-úy* tỉ ấy vậy, mới phải sai chúng tôi đến nói với hai ông để giáp cho việc này, không ngờ ngày nay đã làm được trọn-vẹn.

Một người nữa lại nói:

— Bây giờ tối, trèo qua tường vào, mỗi đứng cỏ cho một mồi lửa, cả thảy hơn 10 chỗ cháy, coi chạy đi đâng nào cho thoát.

(*Còn nữa*).

sinh ra lắm điều quái dị thành thế phải đi ở nơi khác để nhà ấy cho thuê. Và hai ba chủ thuê cũng đều thấy sự quái dị như là bỗng nhiên nghe tiếng người ở trong buồng, tiếng giày tiếng guốc ở ngoài sân, đồ khí-dụng di dịch chỗ này qua chỗ khác vân vân, vì thế mà hai ba chủ đều chẳng ở yên mà phải dời đi nơi khác; nhà ấy nay lại cho một người Ấn-độ thuê. Người Ấn-độ ấy làm công ở sở lò với Long-thọ có tánh can-đảm chẳng sợ lẽ quái dị, nên mới đến đó thuê ở. Vừa ở được ba tuần dư thì nay đã nghe quỉ quái đã hiện ra phá phách, nhưng người Ấn-độ ấy vẫn không sợ thì nay lại hiện ra chuyện ném đá gạch một cách rất dị kỳ: Bạn ngày chẳng có duy bao đêm thì đá gạch ở đâu mà ném tới như mưa sa, trước còn những viên đá bằng quả cau, bằng nắm tay, mãi sau đến những viên đá bằng cái đầu người cũng những mảnh gạch bát-tràng và gạch vỡ, ném tới rất nhiều, mỗi đêm ước chừng một vài gánh nặng. — Quanh quẩn nơi ấy chẳng có thứ gạch và đá như thế; hạng vỡ là gạch ngày xưa và gạch bát-tràng nay cũng chẳng có, duy ở những nơi nghèo miền miền xa và bên kia sông mới có những hạng đá gạch ấy. Người Ấn-độ ấy rất lấy làm phiền bực, mới thấy Pau-t.ấy đến trừ khử tới gạch đá ném lại càng nhiều hơn, thấy tết p.ương chữa phải chịu, lại có thầy khác đến chữa rồi cũng chịu, tiện nay ma vẫn còn p.á, cứ gạc đá ném hoài chẳng biết thế nào mới yên được.

Việc này cũng kỳ dị thay, hay ở trong lại có cái duyên cớ tối tăm gì mà người ta chưa xét ra được chăng.

Mùa màng. — Mùa lúa tháng tám hiện nay đã gặt xong thu hoạch cũng được khá khỏi mất, các nhà nông xem bộ có t êm sắc nhiều, tuy thế mà giá gạo vẫn cao hoài, nay một quan gạo trắng được 4 lon rưỡi, gạo hút 5 lon, thế thì mùa tuy được mà gạo vẫn thua hoài, điều ấy duy nhờ có lượng trên toan liệu cho thế nào cho được ạ giá, cớ hiện nay lúa đã nhiều mà giá gạo vẫn cao t-i con nhà nghèo thật lấy làm r ng kẻo biết bao.

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Cầu Cẩm-lệ đã làm xong. — Trong các việc công tác năm nay, tưởng không có việc nào to tát lớn lao bằng việc bắc cầu sông Cẩm-lệ này; mà người đi ngành lại chửa bao lần đã trông thấy một cái cầu bê-tông cốt sắt nằm dài gác qua dòng nước chảy.

Sự kiến trúc mau chóng là lùng ấy, chẳng những là khiến cho người đi xa vắng mới trở về lấy làm ngạc nhiên, mà lại khiến cho cái nhân công rực rỡ kia cũng ra dáng vội vàng để mà tô điểm cho cảnh thảy tú sơn thanh thêm xinh thêm đẹp nữa. Cảnh sắc đã thêm được một vẻ mới một kiểu lạ mà sự thông hành nam bắc từ đây cũng thâu bớt một quãng đường; mà lại rời cái tên bến đò Cẩm-lệ từ nay cũng đổi ra cầu Cẩm-lệ vậy.

Cầu Cẩm-lệ bề dài 288 thước 5 tấc tây, chia làm 20 vài, có 2 vài bề ngang rất rộng để làm chỗ tránh xe. Khoản tiền chi phí đến 9 vạn đồng, kể cả cái cầu và hai đoạn đường mới đắp tiếp vào hai đầu, cả thảy 8 trăm thước.

Chủ lãnh trưng là ông Ưng-Du, và ông Trương-phú-Ninh là hai nhà thầu khoán hiện nay đương làm rất nhiều công việc.

Hạn nhà-nước định là một năm mà nay làm chưa đầy chín tháng, các công việc đã hoàn tất.

Cái cầu này làm được chóng thành công như thế là phần thì do người làm khôn khéo, mà nhất là nhờ được năm nay đến tháng này chưa có bão lụt, thật là một dịp may mắn lạ thường.

Agents d'Auteurs et Editeurs
L. MAYENCE & Cie
9, Rue Troncher, PARIS
19, 21, 23, Leicester Sq. LONDRES

NHÀ BA-CHUÔNG
TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu.
Trị bệnh mất máu khi huyết suy yếu, thân-thể mỏi mệt, gầy còm, hay vì kém huyết sinh ra rào phồi, làm cho hay ho vật uống thuốc này rất dễ, vì có mùi thơm không có lạm giọng bao giờ!
Bài thuốc này có hội-đồng các quan Thầy thuốc chứng-chỉ là hay.
Ấy là:
Thuốc nước bổ huyết
HÁU BỔ L'S 10

Ai muốn chữa bệnh lậu cùng các bệnh tiểu-tiện.
Nên dùng thuốc:
MYSOL
Làm bằng essence de Santal
Thuốc rất mạnh, mà lại rẻ hơn các thứ
Chế tại phòng thuốc PARAT Paris
Gởi bán tại Hà-nội
hiệu bào-chế CHASSAGNE
59, phố Paul Bert.

NHÀ BA-CHUÔNG
TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ trời nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghịp.
Mắc bệnh ghịp, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khắp xương.
Muốn trị bệnh ghịp, chỉ có một thứ thuốc, là:
Cachets du Docteur Rascol
0$60 một ống sáu cachets

Thuốc thụt PARAT
Chữa các bệnh sinh-dục rất nhanh, và hợp phép.
RẤT CÔNG-HIỆU
Giá bán 1$10
Chế tại phòng thuốc PARAT, Paris
Có gởi bán tại Hà-nội
HIỆU BÀO-CHẾ
CHASSAGNE
59 phố Paul Bert.

NHÀ BA-CHUÔNG
TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Muốn chữa khỏi các bệnh về đường tiểu-tiện thì nên dùng thuốc:
ABLENNOL
là thứ thuốc chữa bệnh lậu rất thần hiệu.
Chế toàn bằng chất: Santalol
chất: Salol
và chất: Uroformine
Giá 1$40 một hộp

NHÀ BA-CHUÔNG
TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Có bán thứ thuốc:
ELIXIR ANTIOLÉRIQUE
Thuốc này có trị cả những bệnh: đau dạ dày, đi tả, đau ruột, đi tháo dạ.
CÁCH DÙNG: *Cứ trong 24 giờ uống một lần; mỗi lần uống ba-hoặc bốn thìa con pha với một tí nước lã, nếu con thì uống ba hoặc bốn thìa cà-phê.*
Giá bán: 0$60 một lọ

祥和裕·
YU-WO-TSEONG
VENTE EN GROS
48, Rue des Cantonnais, 48
Hanoi (Tonkin)
TÉLÉPHONE N° 266

Bán-hiệu xe vừa buôn các thứ vải nhiều, hàng tàu nhiều lắm, hàng thật tốt, giá thật rẻ
Có bán cả hàng ta (Bắc kỳ, như the, nuyền, lĩnh, quế, hàng, quế, nến vân vân) và hàng Saigon như lĩnh, the, nến vân vân
Nay mới có dệ các mới, lắng thêm, mong đến sẽ mới mến rộng khắ. Những hàng nay bán buôn rong đến, chớ không bán lẻ nè không có mẫn gởi đi nơi tỉnh, vì hàng còn nguyên không thể mất được.
Quí-khách ở gần nên đến bản hiệu mà mua, nếu ở xa thì gởi thư về, bản-hiệu sẽ gởi mandat remboursement.
Cẩn bạch
2016 YU-WO TSEONG

Hỡi các Ông mắc phải bệnh tinh (lậu và giang mai) khổ sở cực lòng, các ông chớ dùng thuốc nhảm tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Hải-dương, là một nhà chuyên-trị bằng thuốc bắc nước đã có tiếng, không ngại nào là không trị được giấy ngợi khen ở các nơi gửi lại. Cả cước độ hơn một tờng mà thôi.

PILULES
APHRODISIAQUES
du Docteur SIMTHS
Rất chạnh rất công-hiệu
Chữa các bệnh sinh-dục khỏi nhẩu, mà không có chi là nguy-hiểm cả.
Chỉ tại phòng thuốc PARAT Paris
Có gởi bán tại:
Hiệu Bào-chế
CHASSAGNE
59, phố Paul-Bert, Hanoi

ĐỔI CHỖ Ở
Kính trình quý-khách gần xa được biết rằng, hiệu LỢI-THÁI bán đồ vàng bạc trước ở số nhà 110 Rue des Changeurs, nay vì làm lại hiệu, nên tạm giọn về số nhà 80 cùng phố ấy.
LỢI-THÁI cẩn-bạch

Thuốc Le MUSCOL
Làm cho có sức khỏe
Trị được bệnh huyết suy
làm cho trong máu
thêm chất đỏ
Gởi bán tại:
Hiệu bào-chế CHASSAGNE
59, Phố Paul-Bert, Hanoi

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

DỊCH RA
TỤC TÁI-SINH-DUYÊN
(Tiếp theo sự tích Mạnh-Lý-Quân)
Của ông NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch-thuật
Sách này cũng theo kiểu bộ « TÁI-SINH-DUYÊN » chia làm hai cuốn: Tiền-biên và hậu-biên. Mỗi cuốn giá 0$90. Tiền cước gởi 0$20. Ngài nào muốn mua, xin kíp gởi thư và Mandat cho ông NGUYỄN-ĐỖ-MỤC, Trung Bắc-Tân Văn, Hanoi.
Bộ « SONG-PHƯỢNG KỲ-DUYÊN » cũng đã xuất-bản lần thứ ba. Có đổi lại các bìa và theo kiểu mới.

ŒNO KOLA COCA
RƯỢU BỔ
酗補
J. BLANC *(dệ nhất hạng bào-chế)*
Ông **L. BLANC** *(người nõi-nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra
Giá bán 2$40 một lít
Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một các con
每晚午各服每各服沒嘴聽欵吹觀
Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**
2099 *31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi*

SẮP MỞ
Ba
PACHOD Frères & Cie LYON
2050

Một cuộc đua khéo của xứ Đông-Pháp

Đến 30 Novembre này là ngày khai Hội-chợ Hanoi. Năm nay hiệu tôi cũng đi dự cuộc để thi khéo tranh tài với bạn đồng-nghiệp. Bao nhiêu những kiểu vòng lối Thượng-hải, kiểu nhẫn tối tân, các hàng dùng bằng bạc chạm rất tinh-xảo đều đem phô-chương trong gian hàng số 11, giẩy F, tại Hội-chợ. Vậy có mấy lời kính mời các ngài khi đến quan xát Hội-chợ, nhất là các bà định sắm đồ nữ-trang thì nên lại số nhà 42, phố hàng Bồ, mà xem trước.

LÝ SENG-BAO cẩn bạch
2052 **42, Phố hàng Bồ, Hanoi**

LỤC-TỈNH-TÂN-VĂN NHỰT-BÁO
(Xuất-bản mỗi ngày 8.500 tờ)
6 trương
GIÁ BÁN BÁO:

Một năm	12$00
Sáu tháng	6.50
Ba tháng	3.50

Báo-quán ở tại đường Catinat, số 157, Saigon (Cochinchine).
Tôn-chỉ của tờ báo là để truyền-bá tư-tưởng văn-minh của Pháp quốc, luận về kinh-tế lý-tài, báo tin lạ xảy ra trong Đông-Pháp, mỗi kỳ đều có tiểu-thuyết. Mua báo xin gởi mandat cho M. NGUYỄN-VĂN-CỦA, chủ nhơn thân nhận.

ATOPHAN-CRUET
THUỐC ATOPHAN-CRUET
TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẮT-LÉO VÀ GÂN CỐT
THUỐC PHÁP
Trở lại: 9, Rue de Fleurus, PARIS — 7 PHÁP QUỐC TẤN
Cũng có bán tại Hiệu Bào-chế CHASSAGNE 59 Phố Paul Bert, Hanoi, và các hiệu bào-chế khác.

DẦU "CRÉSYL" THIỆT
và sự hiệu-nghiệm chắc chắn đã thử theo cách bác học, thì có một mình dầu hiệu
CRESYL-JEYES
DỂ TẨY TRỪ BỊNH OAN — LÀM HẾT HƠI ĐỘC ĐỊA — HẾT MÙI HÔI HÁM
PHÒNG NGỪA BỊNH OAN Bịnh-nghiêm thiệt, những là bịnh gió-trời, thiên-thời, ôn-dịch thì vật.
THIỆT HỮU ÍCH trong nhà cửa, đồ dùng mà rửa tay nhà cửa khỏi độc-địa, để tẩy trong đồng hồ, giữ hôm lấy cho khỏi dơ quá.
KHÔNG CÓ CHI LINH NGHIỆM BẰNG mà trừ các vật thu độc, trùng rệ, muỗi mòng, bỏ chét, giun mối và nhiều-nhiều.
Có một mình thứ dầu "CRESYL-JEYES" đáng trọn trừ hết hôi hám mà thôi.
HÃY CỨNG CỎI ĐỒNG CHỊU tiếng xưa trong cả nhà hễ "CRESYL-JEYES"
CRESYL-JEYES, 25 Rue des Fossés-Bourgeois, PARIS

CÁC NGÀI CÓ THỂ ĐƯỢC
MỘT TRIỆU
HOẶC 500.000, HOẶC 200.000, HOẶC 100.000 QUAN
Muốn được một số tiền ấy, nên mua một cái vé
CRÉDIT NATIONAL 1920
Lần mua vé thứ giá 20 quan, sáu thì đóng làm 20 tháng mỗi tháng là mười quan. Nộp tiền lần đầu, tiền được ngay cái vé, rồng mình có quyền xổ-số. Vé trong số thì được số tiền. Mình chỉ chịu khó đành đin một tí, thật tiền như không mất đồng, mà số được dự các cuộc rút số, tại được có quyền xổ-số cho các vé rồi quý có sinh lợi-tức.
Vé Crédit National mỗi năm theo ngày dự xuất rút số tổ 1er Janvier, 1er Février, 1er Avril, 1er Mai, 1er Juillet, 1er Août, 1er Octobre, 1er Novembre
Mỗi lần rút số có:
1 lô ..... MỘT TRIỆU
1 lô ..... 500.000 quan
2 lô ..... 200.000 quan
3 lô ..... 100.000 quan
6 lô ..... 50.000 quan
Tiền rút số năm kỳ trong một năm cộng là 20 triệu quan
Như vậy rất số cũng để trông làm
Muốn dự các cuộc rút số kỳ, nên gửi 20 quan cho ông chủ-nhiệm nhà
BANQUE NOUVELLE, 5 Rue Papère, MARSEILLE (France) R. C. 6576
Tuy báo ký giấy theo phân liên loại ngày 23 Mars 1920, nên nhà nước có được cả bảo chắc chắn

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)